

مەككىدە نازىل بولغان **سۈرە كافرۇن** 6 ئايەت

بۇ سۈرەنىڭ سۈننەت ۋە نەپلە نامازلاردا ئوقۇلىدىغانلىقى توغرىسىدا

ئىمام مۇسلىم جابىرنىڭ: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام بۇ سۈرە بىلەن سۈرە ئىخلاسىنى (كەبىنى) تاۋاپ قىلىپ بولغاندىن كېيىن ئوقۇلىدىغان ئىككى رەكئەت نامازدا ئوقۇيتتى، دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلدى.
 ئىمام مۇسلىم ئەبۇھۈرەيرەنىڭ: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام سۈرە كافرۇن بىلەن سۈرە ئىخلاسىنى ناماز بامداتنىڭ ئىككى رەكئەت سۈننىتىدە ئوقۇيتتى، دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلدى.
 ئىمام ئەھمەد ئىبنى ئۆمەرنىڭ: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام سۈرە كافرۇن بىلەن سۈرە ئىخلاسىنى ناماز بامدات ۋە ناماز شامنىڭ ئىككى رەكئەت سۈننىتىدە يىگىرمە نەچچە قېتىم ئوقۇغان، دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلدى.

ئىمام ئەھمەد يەنە ئىبنى ئۆمەرنىڭ: مەن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى يىگىرمە تۆت قېتىم ياكى يىگىرمە بەش قېتىم كۆزەتتىم. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام بامدات ۋە ناماز شامنىڭ ئىككى رەكئەت سۈننىتىدە سۈرە كافرۇن بىلەن سۈرە ئىخلاسىنى ئوقۇدى، دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلدى.
 ئىمام ئەھمەد ئىبنى ئۆمەرنىڭ: مەن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى بىر ئاي كۆزەتتىم. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام بامداتنىڭ ئىككى رەكئەت سۈننىتىدە سۈرە كافرۇن بىلەن سۈرە ئىخلاسىنى ئوقۇغان ئىدى، دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلدى. بۇ ھەدىسنى تىرمىزى، ئىبنى ماجە ۋە نەسەئى قاتارلىقلارمۇ شۇنداق رىۋايەت قىلدى.

بىز يۇقىرىدا كافرۇن سۈرىسىنىڭ قۇرئاننىڭ تۆتىنچى بىرىگە ۋە زەلزەلە سۈرىسىنىڭمۇ قۇرئاننىڭ تۆتىنچى بىرىگە باراۋەر بولىدىغانلىقى ھەققىدە كەلگەن ھەدىسنى بايان قىلىپ ئۆتتۇق.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَتَّيِّبُوا الْكَيْفَ رُونَ ﴿١﴾ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلي دِينِ ﴿٦﴾

ناھايتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان اللە نىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن
 (ئى مۇھەممەد! سېنى بۇتلارغا چوقۇنۇشقا ئۈندىگۈچى كۇففارلارغا) ئىيتقىنىكى، «ئى كاپىرلار! ﴿١﴾
 سىلەر چوقۇنۇۋاتقان بۇتلارغا مەن چوقۇنمايمەن ﴿٢﴾. سىلەرمۇ مەن ئىبادەت قىلىۋاتقان اللەغا ئىبادەت قىلمايسىلەر ﴿٣﴾. سىلەر چوقۇنغان بۇتلارغا مېنىڭ چوقۇنغىنىم يوق ﴿٤﴾. سىلەرنىڭمۇ مەن ئىبادەت قىلغان

اللہغا ئىبادەت قىلغىنىڭلار يوق⁽⁵⁾. سىلەرنىڭ دىنىڭلار ئۆزەڭلار ئۈچۈن، مېنىڭ دىنىمۇ ئۆزەم ئۈچۈن⁽⁶⁾.

شېرىكتىن ئادا - جۇدا بولۇش توغرىسىدا

بۇ سۈرە مۇشرىكلار قىلىدىغان ھەممە ئىشلاردىن ئادا - جۇدا بولۇشقا ۋە ئەمەل - ئىبادەتلەرنى اللە تائالاغلا قىلىشقا بۇيرۇپ كەلگەن سۈرىدۇر.

﴿ئى مۇھەممەد! سېنى بۇتلارغا چوقۇنۇشقا ئۈندىگۈچى كۇففارلارغا﴾ ئېيتقىنى، «ئى كاپىرلار!» ئەسلىدە بۇ ئايەت قۇرەيش كاپىرلىرىغا قارىتىلغان بولسىمۇ، لېكىن ئايەت يەريۈزىدىكى بارلىق كاپىرلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

(بۇ سۈرىنىڭ چۈشۈش سەۋەبى ھەققىدە) قۇرەيش كاپىرلىرى نادانلىقىدىن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى ئۆزلىرىنىڭ بۇتلىرىغا بىر يىل ئىبادەت قىلىشقا چاقىرىغان ۋە (ئەگەر پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام شۇنداق قىلسا، ئۆزلىرىنىڭمۇ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئىلاھى بولغان) اللە تائالاغا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام بىلەن بىللە بىر يىل ئىبادەت قىلىدىغانلىقىنى دېگەن ئىدى، اللە تائالا بۇ سۈرىنى چۈشۈرۈپ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى ئۇلارنىڭ دىنىدىن ئۈزۈل - كېسىل ئادا - جۇدا بولۇشقا بۇيرۇدى. دېگەن كۆز قاراش باردۇر.

اللە تائالا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى مۇنداق دېيىشكە بۇيرۇدى: ﴿سىلەر چوقۇنۇۋاتقان بۇتلارغا مەن چوقۇنمايمەن. سىلەرمۇ مەن ئىبادەت قىلىۋاتقان اللەغا ئىبادەت قىلمايسىلەر﴾ يەنى سىلەرمۇ مەن ئىبادەت قىلىۋاتقان شېرىكى يوق بىر اللەغا ئىبادەت قىلمايسىلەر.

﴿سىلەر چوقۇنغان بۇتلارغا مېنىڭ چوقۇنغىنىم يوق﴾ يەنى مەن سىلەر قىلغان ئىبادەتنى قىلمايمەن ۋە مەن سىلەرنىڭ ئىبادەت قىلىش يولۇڭلارغا كىرمەيمەن. مەن پەقەت اللە تائالا خۇرسەن ۋە رازى بولىدىغان يول بىلەن اللە تائالاغا ئىبادەت قىلىمەن. شۇڭا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى: ﴿سىلەرنىڭمۇ مەن ئىبادەت قىلغان اللەغا ئىبادەت قىلغىنىڭلار يوق﴾ يەنى سىلەرمۇ اللە تائالانىڭ بۇيرۇقلىرىغا ۋە ئۇنىڭ ئۆزىگە ئىبادەت قىلىشتا كۆرسىتىپ بەرگەن يوللىرىغا بويسۇنمايسىلەر. ئەكسىچە سىلەر ئۆزەڭلارچىلا بىر يولنى پەيدا قىلىۋالدىڭلار. بۇ ھەقتە اللە تائالا مۇنداق دېدى: ﴿بۇ بۇتلار پەقەت سىلەر ۋە ئاتا - بوۋاڭلار ئاتىۋالغان قۇرۇق ناملاردىنلا ئىبارەت، اللە بۇنى ئىسپاتلايدىغان ھېچ بىر دەلىل - پاكىت چۈشۈرگىنى يوق، ئۇلارغا پەرۋەردىگارى تەرىپىدىن شەك - شۈبھىسىز ھىدايەت (يەنى پەيغەمبەر ۋە قۇرئان) كەلگەن تۇرۇقلۇق، ئۇلار پەقەت گۇمانغىلا ۋە نەپىسلىرىنىڭ خاھىشىغىلا ئەگىشىدۇ﴾⁽¹⁾.

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇشرىكلارنىڭ ھەممە نەرسىلىرىدىن ئادا - جۇدا بولدى. چۈنكى، ئىبادەت قىلىدىغان بىر كىشىگە بىر ئىلاھ ۋە ئىبادەت قىلىدىغان بىر يول لازىم بولىدۇ. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭغا ئەگەشكەن مۇسۇلمانلار بولسا، اللە تائالاغا ئۇنىڭ كۆرسەتكىنى بويىچە ئىبادەت قىلدى. شۇڭا «لا ئىلاھە ئىللەللاھ مۇھەممەدۇر رەسۇلۇللاھ» دېگەن سۆزنىڭ مەنىسى: اللە تائالادىن باشقا ئىبادەتكە لايىق ھېچقانداق بىر ئىلاھ يوقتۇر ۋە اللە تائالاغا پەقەت پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن يول بىلەن يەتكىلى بولىدۇ، دېگەنلىك بولىدۇ. مۇشرىكلار بولسا اللە تائالادىن باشقا بىرسىگە ئىبادەت قىلىپ، اللە تائالا يولغا قويىمىغان بىر ئىبادەتنى قىلىۋاتىدۇ. شۇڭا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇلارغا مۇنداق دېدى: ﴿سىلەرنىڭ دىنىڭلار ئۆزەڭلار ئۈچۈن، مېنىڭ دىنىمۇ ئۆزەم ئۈچۈن﴾ بۇ ھەقتە اللە تائالا مۇنداق دېدى:

(1) سۈرە نەجم 23 - ئايەت.

﴿ئەگەر ئۇلار سېنى يالغانچى قىلىشتا چىڭ تۇرسا: «مېنىڭ ئەمەلىم ئۆزەم ئۈچۈندۇر، سىلەرنىڭ ئەمەلىڭلارمۇ ئۆزەڭلار ئۈچۈندۇر، مېنىڭ ئەمەلىمدىن سىلەر ئادا - جۇدا سىلەر، سىلەرنىڭ قىلمىشڭلاردىن مەنمۇ ئادا - جۇدامەن (يەنى بىراۋ يەنە بىر بىراۋنىڭ قىلغان گۇناھىغا جاۋابكار ئەمەس)» دېگىن﴾⁽¹⁾ ﴿بىز بىلەن اللە توغرىلۇق مۇنازىرىلىشەمسىلەر؟ ھالبۇكى، ئۇ ھەم بىزنىڭ پەرۋەردىگارىمىز، ھەم سىلەرنىڭ پەرۋەردىگارىڭلاردۇر. بىزنىڭ ئەمەللىرىمىز ئۆزىمىز ئۈچۈندۇر، سىلەرنىڭ ئەمەللىرىڭلارمۇ ئۆزەڭلار ئۈچۈندۇر، بىز اللە غا سادىقىمىز» دېگىن﴾⁽²⁾.

ئىمام بۇخارى اللە تائالانىڭ: ﴿سىلەرنىڭ دىنىڭلار ئۆزەڭلار ئۈچۈن، مېنىڭ دىنىمۇ ئۆزەم ئۈچۈن﴾ دېگەن ئايىتىنىڭ مەنىسى: سىلەرنىڭ كاپىرلىقىڭلار ئۆزەڭلار ئۈچۈن، مېنىڭ ئىسلامم ئۆزەم ئۈچۈن دېگەنلىك بولىدۇ، دېدى.

اللە تائالاغا شۈكۈرلەر بولسۇن، شۇنىڭ بىلەن سۈرە كافرۇننىڭ تەپسىرى تۈگىدى.

(1) سۈرە يۇنۇس 41 - ئايەت.

(2) سۈرە بەقەرە 139 - ئايەت.

